

פרק משנה 8

נ ע ר י ם - ח נ י כ י ם

41.0801 תעסוקת אזרחים - חניכים בבתי ספר תעשייתיים בצה"ל

תוקף סעיפים 1 עד 54 מה- 26 דצמ' 2004

הגדרות

1. בפקודה זו:

- א. "נער עובד" - נער שמלאו לו ארבע עשרה שנה, אך טרם מלאו לו שמונה עשרה שנה, העובד במערכת הביטחון.
- ב. "חניך" - נער בכיתה י"א או י"ב, העוסק בעבודה מעשית מודרכת ולומד בשיעורי מקצוע מאושרים על-פי חוק החניכות, התשי"ג-1953 (להלן: "חוק החניכות") על מנת לרכוש מקצוע.

כללי

2. פקודה זו עוסקת בתנאי העסקתם של נוער עובד ושל חניכים בצה"ל. יש לקרוא אותה יחד עם חוק החניכות, חוק עבודת הנוער, התשי"ג-1952 (להלן: "חוק עבודת הנוער") וההסכם הקיבוצי המיוחד לנוער המועסק במערכת הביטחון לשנים 1972 ו-1973 (להלן: "ההסכם הקיבוצי המיוחד").

מסגרת העבודה

3. מי שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנה יועסק בצה"ל במסגרת חניכות, ויחולו לגביו ההוראות המתייחסות לחניכים על-פי חוק החניכות, חוק עבודת הנוער, ההסכם הקיבוצי המיוחד ופקודה זו. אם ההעסקה נעשית בחופשת הקיץ, יחולו ההוראות המתייחסות לנוער עובד על-פי חוק החניכות, חוק עבודת הנוער, ההסכם הקיבוצי המיוחד ופקודה זו.
4. העסקת חניכים בחופשת הקיץ כרוכה באישור הסמכות החילית ובאישור הסמכות התקציבית - הכל בתנאי שהחניך קיבל את החופשה השנתית המגיעה לו, כמפורט בסעיף 37.

קבלה לעבודה

5. קבלת החניכים לעבודה תבוצע על ידי הסמכות החילית בהתאם לחוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959.
6. הטיפול מול מרכז תע"ץ בקליטת החניך כעובד צה"ל הוא באחריות הסמכות החילית.
7. במהלך חודש אוגוסט, לפני מועד תחילת הלימודים, תעביר הסמכות החילית למרכז תע"ץ את רשימת התלמידים העולים לכיתה י"א אשר מבקשים להיקלט כחניכים בצירוף צילום תעודת זהות ואישור על פתיחת חשבון בנק, הרשימה תיחתם על ידי הגורם האחראי בסמכות.
8. מרכז תע"ץ יפתח רשומה בקובץ כח האדם ברישומת לכל חניך ויזין את מספר חשבון הבנק.
9. לאחר ההזנה, תועבר לסמכות רשימת החניכים שנקלטו.
10. הזנת יתר אירועי החניכים (הצבה, דירוג וכו') תיעשה על ידי היחידות אך ורק לאחר פתיחת הרשומה על ידי מרכז תע"ץ.
11. באחריות מפקד היחידה להקפיד כי חניך לא יועסק ביחידה כל עוד לא אושרה קליטתו כעובד צה"ל על ידי מרכז תע"ץ.

12. בתי הספר התעשייתיים יעבירו לקב"ס הפיקודי, החילי או הזרועי את פרטי החניכים לקבלת אישור ביטחון המידע. לא יאושר חניך לעבודה אלא לאחר קבלת אישור ביטחוני כנדרש.

13. במהלך הקליטה יוסבר לחניך על ידי הסמכות או על ידי הנהלת בית הספר מהן חובותיו וחזיוותיו.

חובות מערכת הביטחון

14. על מערכת הביטחון:

- א. להעסיק את החניך עד תום תקופת החניכות.
- ב. להעסיק את החניך לפי תוכנית החניכות.
- ג. לא להעסיק את החניך בעבודה שאינה קשורה למטרת החניכות ולימוד המקצוע.
- ד. להבטיח לחניך תקופת הדרכה מקצועית בהתאם לסעיף 14א לחוק החניכות.
- ה. להבטיח לחניך הדרכה מתאימה לשיטת עבודה שיש בה כדי להקנות את המקצוע תוך תקופת החניכות שנקבעה לו. אם המעביד אינו מפקח במישרין על עבודת החניך ואינו מדריכו - עליו להטיל חובה זו על אדם אחר במפעל. אולם, הטלת חובה זו אין בה כדי לפטור את המעביד עצמו מאחריות מלאה.

חובות החניך

15. על החניך:

- א. לעבוד עד תום תקופת החניכות או עד תום תקופת ההכשרה המקצועית.
- ב. לשקוד על עבודתו כדי לרכוש את המקצוע בתקופה שנקבעה כתקופת החניכות לאותו מקצוע, ולעמוד בבחינות בהתאם לסעיף 22 לחוק החניכות.
- ג. לבקר באופן סדיר בשיעורי מקצוע מאושרים, כפי שיקבע שר העבודה בתקנות לאותו מקצוע, אם הממונה על החניכות לא פטר אותו באופן מלא או חלקי מחובה זו.
- ד. להישמע להוראות מעבידו ולהוראות האדם שבפיקוחו ובהדרכתו הוא עובד, בכל הנוגע לעבודה ולסדריה וכן חייב לנהוג על-פי פקודות הקבע והשגרה של היחידה.
- ה. לעבוד ביחידתו לפי הוראות מפקד היחידה במשך תקופת החניכות.
- ו. להשתתף באימוני גדנ"ע בהתאם להוראות שייקבעו מעת לעת. בתקופת האימונים יקבל החניך תשלום, שהיה מקבל לולא יצא לאימונים והמשיך בעבודתו. על החניך להציג בפני מפקד היחידה אישור על נוכחותו באימונים, ולא - לא יהיה זכאי לתשלום.

תקופת החניכות

- 16. תקופת החניכות תיקבע בהתאם להוראות חוק החניכות ולהוראות ההסכם הקיבוצי המיוחד.
- 17. שלושת חודשי העבודה הראשונים ייחשבו כתקופת ניסיון. מערכת הביטחון רשאית להאריך את תקופת הניסיון של החניך בשלושה חודשים נוספים.
- 18. במשך תקופת הניסיון רשאית מערכת הביטחון לפטר את החניך לאחר מתן הודעה מוקדמת:

א. אם עבד שלושה חודשים או פחות - שבעה ימים.

בלמ"ס

41.0801

פקודות מסכ"ל, 15 יולי 68

ב. אם עבד מעל שלושה חודשים, אך לא יותר משישה חודשים - ארבעה עשר יום.

19. חניך, שהפסיק את תקופת הכשרתו המקצועית ועבודתו לפני סיומה, בגלל גיוס לשירות, בהתאם לחוק שירות ביטחון, התשמ"ו-1986 (נוסח משולב), יהיה רשאי לחזור ליחידה, לשם השלמת תקופת ההכשרה המקצועית והעבודה, לאחר שחרורו משירות חובה.

20. חניך שהגיע לגיל 18 שהכשרתו המקצועית ועבודתו טרם נשלמו, כמפורט בסעיף 19 לעיל, וגיוסו לשירות חובה, בהתאם לחוק שירות ביטחון (נוסח משולב), התשמ"ו-1986, נדחה, ימשיך להיחשב כחניך עד גמר תקופת הכשרתו המקצועית ועבודתו, על-אף שעבר את גיל 18.

21. למען הסר ספק מובהר בזאת כי חניך שהגיע לגיל 18 והשלים את תקופת חניכותו, אך ממשיך לעבוד בצה"ל עד למועד גיוסו, יעבור למעמד של עובד רגיל ויחולו עליו הוראות ההסכם הקיבוצי המיוחד של עובדי צה"ל.

ימי ושעות העבודה של חניך

22. מפקד היחידה יגדיר את הימים ואת השעות בהם יועסק החניך.

23. חניך, הלומד בבית ספר תעשייתי, לא יועסק יותר מ- 26 שעות עבודה בשבוע בכיתה י"א ולא יותר מ- 30 שעות בכיתה י"ב.

24. חניך יהיה זכאי לתשלום בגין שעות פעילות, מהסוגים המפורטים להלן, במידה והתקיימו בימי ובשעות עבודתו הקבועים:

א. פעילות גדנ"ע.

ב. פעילות של ביה"ס (בתנאי שהפעילות אושרה על ידי הסמכות):

(1) שעות לימוד מרוכזות;

(2) הכנה לבחינות;

(3) שיעורי עזר;

(4) אירועים מיוחדים המאורגנים על ידי בית הספר.

ג. עד שלושה ימי עיון מרוכזים בשנה, שיאורגנו על ידי הארגון הארצי של הנוער העובד והלומד, תוך תיאום עם מערכת הביטחון.

25. התשלום לפעילויות השונות יבוצע בתנאי שידווחו שעות עבודה בימים בהם היו הפעילויות.

26. חל איסור מוחלט להעסיק חניך יותר משמונה שעות ביום וכן להעסיקו ביום המנוחה השבועי או בחג.

27. ביום שלפני יום המנוחה השבועי וביום שלפני חג לא יועסק חניך יותר משבע שעות עבודה.

28. הועבד החניך שש שעות עבודה ביום או למעלה מזה, תופסק עבודתו למנוחה ולסעודה, לשלושת רבעי השעה, לפחות, ובכלל זה תיערך הפסקה רצופה אחת של חצי שעה, לפחות. ביום שלפני יום המנוחה השבועי וביום שלפני החג תימשך ההפסקה חצי שעה, לפחות.

ימי ושעות עבודה של נוער עובד

29. אושרה העסקתו של החניך בחופשת הקיץ, כמפורט בסעיפים 3 ו-4, יהיה סטאטוס החניך באותה תקופה סטאטוס של נער עובד.

בלמ"ס

בלמ"ס

41.0801
פקודות מטכ"ל, 15 יולי 68

30. שעות העבודה של נער עובד לא יעלו על שמונה שעות עבודה ביום ועל ארבעים שעות עבודה בשבוע. כלומר: בשבוע של שישה ימי עבודה: בימים א' עד ה' - שבע שעות עבודה ביום וביום ו' - חמש שעות עבודה ביום. בשבוע של חמישה ימי עבודה מלאים יעבוד הנער שמונה שעות בכל יום, וזאת בהתאם להוראות חוק עבודת הנוער.

שכר עבודה

31. חניכים יקבלו את שכרם בהתאם לתעריף השכר לחניכים (כפי שנחתם בהסכם השכר).
32. יובהר כי אם הנער הועסק מספר שעות קטן ממכסת שעות העבודה השבועיות מסיבות התלויות בהנהלת ביה"ס, כגון טיולים מטעם ביה"ס, שעות לימוד מרוכזות, הכנה לבחינות וכד', יזוכה החניך כאילו הועסק את מלוא השעות.
33. מת"ש ינכה ממשכורתו של נער חניך את הניכויים הבאים: מס הכנסה, מס בריאות, ביטוח לאומי, קרן פנסיה מבטחים, דמי חבר להסתדרויות השונות או דמי טיפול מקצועי ארגוני וקרן עובדי צה"ל.
34. חניך יקבל תשלום שוטף מראש על-פי שכר של שלושה ימי עבודה בלבד, אולם בחודש שלאחר מכן ינוכה תשלום זה מחשבונו בהתאם לדיווח בדוח התעסוקה.
35. קידום החניכים בשכר מותנה בוותק שלהם ובהישגיהם בלימודים, וייעשה אחת לשישה חודשים.

תנאים סוציאליים

36. החניכים המועסקים במערכת הביטחון ייהנו מהתנאים הסוציאליים המפורטים להלן:

- א. חופשה שנתית.
- ב. חופשת מחלה.
- ג. חופשת חגים.
- ד. דמי פגיעה בעבודה.
- ה. חופשת אבל.
- ו. הוצאות נסיעה.
- ז. בגדי עבודה.
- ח. תוספת ייעודית.
- ט. שי לחג.

חופשה שנתית

37. חניך יקבל חופשה שנתית בתשלום עבור כל שנת עבודה. משך החופשה השנתית הוא תשעה עשר ימי עבודה.
38. חלה חניך בתקופת חופשתו השנתית - יצרף אישור מאת מוסד רפואי (אולם לא מאת רופא פרטי) המאשר את דבר מחלתו ואת משכה. ימי המחלה לא יימנו במניין ימי החופשה של החניך. ימי החופשה יושלמו במועד אחר.

בלמ"ס

41.0801
פקודות מסכ"ל, 15 יולי 68

תשלום בעד ימי מחלה

39. חניך יקבל תשלום בעבור ימי מחלה, בהתאם לנוהל לגבי עובדים אזרחים מבוגרים במעמד עובד יומי.
40. כל האמור בפ"מ 41.0607 ובה"פ 80-33-אז וכן כל האמור בהסכם העבודה הכללי, סעיף 19 (עובדים אזרחים מבוגרים) חל גם על חניכים.
41. על-אף האמור בפ"מ 41.0607 ובה"פ 80-33-אז ובהסכם העבודה הכללי, סעיף 19, יביא חניך אישור מאת מוסד רפואי (אולם לא מאת רופא פרטי), גם אם נעדר מעבודתו בגלל מחלה למשך יום אחד בלבד.

הבראה

42. החניך זכאי לקבל דמי הבראה עבור שנות הלימודים בכיתות יא ו-יב. התשלום יבוצע כמפורט בהסכם הקיבוצי המיוחד, גם אם יצא להבראה במרוצת שנת הלימודים וטרם סיים את שנת העבודה.
43. מערכת הביטחון תשתתף בהוצאות ההבראה של החניך בשיעורים הבאים:
- א. עבור שנה ראשונה - חמישה ימים.
- ב. עבור שנה שנייה ואילך - שבעה ימים.
44. דמי ההבראה יועברו לרשות הארגון הארצי של הנוער העובד והלומד רק אם אישר זאת החניך בחתימתו על גבי הטופס המתאים.

התרת קשר עם חניך

45. ניתן להתיר את קשר החניכות אם אישר הממונה על החניכות את התרת הקשר ובהתאם לאמור בסעיף 17 לחוק החניכות, כמפורט להלן:
- א. על ידי מערכת הביטחון, אם החניך הפסיק את עבודתו ללא סיבה מאושרת על ידי המפקח על החניכות כסיבה מספקת, ולא חזר לעבודה תוך 14 יום.
- ב. אם החניך אינו מבקר בקביעות בשיעורי המקצוע ללא רשות מערכת הביטחון, זאת לאחר שנשלחה אזהרה מתאימה להורי החניך ובהסכמת הארגון הארצי של הנוער העובד והלומד.
- ג. על ידי החניך, אם מערכת הביטחון העבירה את המפעל ליישוב אחר או כאשר הורי החניך העתיקו את מגוריהם ליישוב אחר או אם הופסקה העבודה ביוזמת המפעל לתקופה העולה על חודש ימים.
- ד. אם החניך רוצה לעבוד כחניך אצל מעביד אחר, והממונה על החניכות אישר בכתב שהדבר לטובת החניך.
46. אם הואשם החניך בביצוע אחת העבירות הכלולות בסעיף 11 (הפסקת עבודה) של ההסכם הקיבוצי המיוחד, והאשמה הוכחה, יתחייב ארגון עובדי צה"ל והארגון הארצי של הנוער העובד והלומד, בהתאם לבקשת מערכת הביטחון, לפנות לממונה על החניכות ולבקש את התרת הקשר, בהתאם לאמור בחוק החניכות. כן יחולו במקרה זה יתר הוראות סעיף 11 של ההסכם הקיבוצי הכללי.

פיצויי פיטורין

47. נוהל טיפול בביצוע תשלומי פיצויים - מעוגן בפ"מ 41.0203.
48. פיצויי פיטורין ישולמו לחניכים, בהתאם לחוק פיצויי פיטורין.

בלמ"ס

49. חניכים יקבלו פיצויי פיטורין בתום תקופת החניכות - בהתאם לחוק ובמקרה של התרת הקשר איתם טרם סיום הכשרתם המקצועית - בהסכמת הצדדים ולפי התנאים המפורטים בהסכם הקיבוצי המיוחד.

50. בכל מקרה ישולמו פיצויי פיטורין לחניכים במקרים המפורטים להלן:

א. במקרה של סגירת המפעל או העברתו ליישוב אחר, מבלי שניתנה אפשרות לחניך להמשיך בלימודיו במסגרת צה"ל באותו אזור.

ב. אם יצא החניך להכשרה חקלאית לתקופה של שנה וזאת לאחר שסיים תקופת הכשרה של שנה, לפחות.

ג. אם העתיקה משפחת החניך מגוריה ליישוב אחר ואין באפשרותו של צה"ל להעסיקו במקום מגוריו החדש.

ד. במקרה של צמצומים המחייבים פיטוריי החניך מהעבודה.

תחולת ההסכם הקיבוצי

51. סעיפים 13 ו-14 בהסכם הקיבוצי המיוחד של עובדי צה"ל, בדבר תחולתו על חניכים ובדבר הכרה בארגון העובדים, יחולו גם על חניכי בית הספר התעשייתי בצה"ל.

כללי הרישום והפיקוח

52. קצין השלישות היחידתי אחראי לביקורת שוטפת של נוכחות חניכים ביחידתו ולרישום נוכחותם לצורך חישוב זכאותם לתשלום. אין להעסיק חניך ביחידה ללא רישום של שעות.

53. כללי הרישום והפיקוח לגבי תעסוקת החניכים והנוער העובד יהיו זהים לאלה של כלל עובדי צה"ל, כפי שמתפרסמים מעת לעת על ידי מרכז תע"ן.

54. מת"ש יבצע את תשלומי השכר על בסיס נתוניו האישיים של החניך, כיתתו, ציוניו ועל סמך דיווח בדוח התעסוקה החודשי.

41.0802 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0803 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0804 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0805 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0806 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0807 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0808 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0809 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0810 בוטלה (בחוזר מס' 172)

41.0811 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0812 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0813 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

41.0814 בוטלה (בחוזר מס' 116. עוגנה בפ"מ 41.0801)

סוף פרק משנה 8

סוף פרק 41